

DAVID
GROSSMAN

Un cal intră
într-un bar

Traducere din limba ebraică
de Gheorghe Miletineanu

POLIROM
2018

— Vreau să rămân. Când își rotunjește gura, cercul exagerat de ruj îi dă înfățișarea unui mic clovn jignit. Dovală își sugă obrazii scofilciți, și ochii lui parcă se apropie unul de celălalt. OK, mormăie el: Te-am prevenit, scumpo. Să nu vii pe urmă cu reproșuri.

Ea îl privește uluită, fără să înțeleagă, și apoi se crispează toată.

— **Haide, Netania!** strigă el cu un glas îngrozitor, pur și simplu latră către public. După zece ore ajungem, sîntem instalați în cort, corturi mari, cite zece-douăzeci de băiețandri într-un cort, poate mai puțin? Nu țin minte, nu mai țin minte, în general nu mai țin minte nimic, nu vă bizuiți pe mine nici de doi bani, vă jur pe viața maică-mii, capul meu e ca o strecurătoare, vă jur, cînd copiii mei încă mai știau că au un tată și veneau să mă viziteze, le spuneam, alo! mai întii și-ntii, puneți-vă ecusoane cu numele voastre!

Ris slab.

— Și-acolo la Beer-Ora, sîntem învățați tot ce un adolescent evreu mîndru trebuie să știe, cum să te cațeri pe-un zid, dac-o să mai fie vreodată nevoie să fugim dintre zidurile ghetoului; și cum să ne tîrim, asta pentru conductele de scurgere ale canalizării; și cum să executăm *cutcețif*, adică-telea culcat, tîriș, cercetează, țintește, foc, pentru ca naziștii să nu-nțeleagă ce-nseamnă cuvîntul ăsta și să se simtă umiliți; și sîntem obligați să sărim de pe un turn într-o pînză de cort, de asta v-aduceți aminte?, și să mergem pe frînghie ca niște cameleoni, și să facem marșuri de zi și marșuri de noapte, și să transpirăm și s-alergăm în jurul bazei pe o arșiță îngrozitoare și să tragem cinci cartușe cu un pușcoci ca să ne simțim de parc-am fi James

Bond, și eu – genele îi freamătă pios – pe mine tocmai împușcăturile mă apropie de mama, *Yiddischkeit*, pentru că maică-mea, v-am povestit?, nu v-am povestit?, maică-mea lucra la Ierusalim la Industria Militară, tria gloanțe măicuța mea cea dulce, șase ture pe săptămână, taică-meu îi aranjase serviciul ăsta, cu siguranță cineva îi era obligat cu ceva și ea a fost primită acolo cu toate ale ei. Tăiați-mă bucățele, nu știu ce-a fost în capul lui, al lui taică-meu, la ce s-a gândit, nouă ore zi de zi, ea, gloanțe pentru pușcă, ta-ta-ta-ta-ta! Și el apucă un pistol-mitralleră imaginar și trage în toate părțile și strigă cu o voce răgușită: *Beer-Ora, here-I-come!* Închipuiți-vă, serviciu la bucatărie! Închipuiți-vă, cazane imense! Și mîncărime de la pături, ca o rîie. Ne scărpinăm cu toții ca niște lovi de jucărie și suferim cu toții de diaree fără restricții, fiindcă atotputernicul bucătar-șef a primit o stea în ghidul Michelin pentru excursii cu tema dizenterie...

Și de cîteva clipe nu mă mai privește în ochi.

— Iar seara chefuri și focuri de tabără și cîntat în cor și stingere ca la cercetași, eu cu puța mea am primit să sting licurici, și dă-i cu ris și veselie, și băieți și fete, și el și ea dansează *cracoviac*, și eu, ce să mai vorbim, o sărbătoare neconținută! Bufonul secției mele am devenit acolo, rideți cu mine, dați-mi atenție, mă aruncau ca pe-o minge de la unul la altul, eram mic, ușor, și după vîrstă eram acolo cel mai mic, mi-au socotit o dată doi ani într-un an, n-are importanță, nu c-aș fi fost cine știe ce deștept, pur și simplu s-au săturat de mine și mi-au dat un șut în sus. Iar în tabără m-au făcut deodată mascota secției, ursulețul visurilor lor. Înainte de orice exercițiu sau de orice

ieșire în poligon fiecare venea și-mi dădea un dupac mititel, dar bine intenționat, cu multă simpatie. *Bambino*, așa mi se spunea acolo, pentru prima oară am avut la ei un nume normal, nu *Cizmă* și nu *Hainiviii*..

Așa l-am întâlnit acolo: am ajuns la unitate și am intrat în cort ca să-mi despachetez rucsacul, și am văzut trei băieți zdraveni pe care nu-i cunoșteam aruncând prin aer de la unul la altul un sac militar, înăuntrul căruia un copil scotea urlete de animal. Nu-i cunoșteam pe băieți. Eram singurul din școala mea care fusese trimis în cortul acela. Presupun că instructorul meu de la premilitărie, care ne împărțise pe corturi, se gândise că în orice loc o să mă simt la fel de străin. Îmi amintesc că am înțepenit la intrarea în cort. Nu puteam să încetez să privesc. Cel trei băieți erau în malouri, și bicepsii lor luceau de sudoare, copilul din sac încetase să țipe și acum plîngea, iar ei rînjeau fără să scoată un sunet și-l aruncau de la unul la altul cu putere și cu avînt.

Mi-am pus rucsacul pe un pat care părea liber, în apropierea intrării în cort, și m-am așezat pe pat cu spatele către ce se întîmpla. N-am îndrăznit să intervin, dar nici nu eram în stare să ies din cort. La un moment dat am auzit o lovitură puternică și am sărit. Sacul pesemne îl scăpase din mîini unuia dintre ei și căzuse pe podeaua de beton. Atunci a fost deschis dinăuntru cu repeziciune și un cap cîrlionțat, negru ca pana corbului, a răsărit de-acolo, și eu l-am recunoscut imediat. Băieții au văzut probabil ceva pe fața mea și au început să rînjească. Dovală și-a întors fața după privirile lor pînă la mine și m-a privit perplex. Fața îi era udă de lacrimi. Întîlnirea a fost dincolo de puterea

noastră de înțelegere, și, într-un anumit sens, și mai presus de puterile noastre. N-am dat nici un semn că ne-am recunoscut unul pe celălalt. Chiar și negativele imaginilor noastre se armonizau de minune. În gîtlejul meu a înghețat țipătul lui, așa am simțit. Apoi mi-am înălțat capul cît de sus am putut și l-am întors într-o parte, și am ieșit din cort, însoțit de risetele lor.

— Și erau acolo chestii cu băieți și cu fete, și hormoni noi, abia scoși din nailoane, și coșuri care plesneau cu un zgomot vesel, iar eu în chestiile astea eram încă destul de necopt, să mă-nțelegeți bine, abia-începusem să mă dibui pe mine însumi cu broșuri și poze și altele de felul ăsta, și în privința trecutului la fapte eram, de fapt, pe poziție de spectator, dar mă delectam n-am cuvinte cît de mult cu spectacolul pe care-l vizionam – o întreagă viziune asupra vieții am dobîndit acolo.

Zîmbește, i se zîmbește. Ce le vinde el aici? Ce-și vinde el sieși?

Puțină vreme după ce-am dat unul peste altul în cort l-am întilnit din nou în sala de mese. Fiindcă dormeam în același cort, stăteam și la aceeași masă, deși, spre norocul meu, departe unul de celălalt. Îmi umpleam farfuria și nu mă uitam decît în ea, și cu toate astea am văzut cînd colegii lui de clasă i-au răsturnat în supă o solniță întreagă, și el a sorbit din supă cu o față veselă și a plescăit cu zgomot din buze și i-a făcut să se tăvălească de rîs. Cineva i-a smuls de pe cap șapca, și șapca a zburat încolo și înapoi de-a lungul mesei, și din cînd în cînd se muia în cîte ceva, iar în cele din urmă i-a aterizat pe cap și de pe șapcă îi picura pe față sos. Și-a scos limba și a lins. Cîteodată, în timp

ce jubila și făcea grimase, privirea lui trecea peste fața mea indiferentă și goală.

La sfârșitul mesei i-au băgat în gură cu de-a sila o jumătate de banană, și el s-a scărpinat la coaste și a scos țipete de maimuțoi, pînă cînd comandantul secției i-a ordonat să-și țină gura și să stea liniștit.

Noaptea, cînd după stingere eram toți culcați în paturile noastre, băieții din cort îi cereau să povestească visurile pe care le visează despre o fetișcană din clasa lor, care era deosebit de dezvoltată. El povestea. Rostea cuvinte pe care nu credeam că le cunoaște. Era vocea lui, era fluența vorbirii lui, erau bogăția și fantezia lui. Stăteam culcat fără să mă mișc, aproape fără să respir, și eram absolut sigur că dacă el n-ar fi fost în cort, ci s-ar fi năpustit asupra mea.

Un băiat din clasa lui a început să fugă deodată între cele două rînduri de pături și să imite vorbirea tatălui lui Dovală, și încă un băiat îl venea din față și o imita, pe cîte se părea, pe malcă-sa. Mi-am acoperit capul cu pătura soldățească. Băieții rîdeau, și Dovală rîdea și el cu ei. Pe atunci încă nu i se schimbaseră vocea, și printre glasurile lor ea răsuna cu o prospețime ciudată. Cineva a spus: Dacă-aș merge pe Dizengoff cu Grinstein, s-ar crede că umblu cu o fată, și un val mare de rîsete a inundat cortul.

După a doua noapte l-am implorat pe instructorul meu de la premilitărie să mă mute în alt cort. În a treia noapte eram deja culcat în alt pat, în alt cort, departe de cortul lui, și încă mai simțeam tremurul cortului aceluia. În a patra noapte m-au pus de gardă împreună cu o fată din clasa mea, și de-acum nu mă mai gîndeam la Dovală. Avea dreptate: îl ștersesem din minte.

Iar noaptea pe-ntunerice alergăm repede printre corturi și peste tot auzi ahhh și auuu, și ia-ți mîna de-acolo, prostule, dar cel puțin pîn-aici am voie? Și pfui, ce faci tu acolo cu limba? Și pune mîna numai cît s-o simți, și eu pe bune, pe bune nu pot azi, și maică-mea o să mă omoare, și blestemat fie tac-tu, cum se desfac toate cataramele astea, și asta ce mai e, mamă, ce-a țîșnit pe mine, și ticăloaso, ai tras fermoarul peste sulă...

Publicul lui urcă și coboară acum pe valuri de rîs. El încă se mai ferește de privirea mea. Eu aștept. Sint gata. Peste o clipă sau două mi se va adresa și îmi va zimbi cu un zîmbet larg: la te uită ce întîmplare, ce mică e lumea! Mult stimatul domn judecător Avishai Lazar era și el acolo!

În a doua mea dimineată în tabără am fost trimis de la poligonul de trageri să aduc plosca de apă pe care-o uitasem în cort. Îmi aduc aminte cît de plăcut a fost să fiu deodată singur, fără zgomotul și fără strigătele și ordinele care clipă de clipă umpleau tot spațiul, și ce ușurare era să fiu în sfîrsit fără el, fără chinul prezenței lui. Aerul era foarte curat și în toate era un fel de prospețime pașnică și liniștitoare (acum, cînd scriu despre asta, îmi revin mirosurile apei și al săpunului de la spălatul de dimineată, care se adunau în micile gropi de beton ale podelei cortului).

M-am așezat pe patul meu. Toate pînzele cortului erau ridicate și puteam contempla în liniște deșertul, a cărui frumusețe mă entuziasma și chiar mă consola nițel de cînd sosisem aici. Îmi dădeam silința să-mi golesc capul de orice gînd.